

Sovint castiguem o premiem perquè resulta la manera més fàcil d'estimular una conducta o d'evitar que es repeteixi, tot i que no sempre funciona

Portada

PREMIS I CÀSTIGS: NI FUNCIONEN NI EDUQUEN

RAQUEL FONT

Sovint els pares repetim “50 vegades” als nostres fills que facin alguna cosa. La primera vegada ho solem fer amb un to amable i amb un “sisplau” pel mig, però a mesura que ho anem dient –el segon cop, el tercer, el quart...– el to va pujant i les paraules es van tornant cada vegada menys agradables. I no només ha canviat el que diem i com ho diem sinó també com ens sentim: enfadats, enrabiats, menystinguts... Emocions a partir de les quals difícilment podrem gestionar la situació de manera satisfactòria. Aquest tipus de situacions –si abans no ens calmem– poden acabar amb un càstig i amb expressions tan poc edificants com ara “M’és igual que no en tinguis ganes, ho has de fer”.

Carme Thió, psicòloga especialitzada en educació infantil, explica el cas d’una mare que cada setmana, quan era l’hora de portar el fill al logopeda, acabava enfadant-se i sovint castigant el fill. La visita era a mitja tarda, i quan era l’hora de marxar sempre estaven engrescats amb alguna cosa o altra i havien de deixar-ho a mig fer. Un dia, però, la mare va començar a recollir les seves coses tot rondinant mentre li deia al seu fill: “Quina mandra haver d’anar al logopeda, però et va tan bé... Fixa’t que ara saps dir aquest so que abans no sabies”. Sense dir res, el na-

no es va aixecar i van anar tots dos cap al logopeda rondinant de la mandra que els feia però rient.

“En el moment que els pares reconeixem l’esforç que ha de fer la criatura, se sent estimulada i canvia d’actitud”, assegura Thió, que remarca molt la diferència entre dir-li a un nen “M’és igual que no tinguis son, has d’anar a dormir” o dir-li “Ja veig que no en tens ganes, em sap greu, però hi has d’anar”.

SATISFACCIÓ PERSONAL

Per què tendim a premiar o castigar? Segons Alba Castellví, mestra i mediatadora de conflictes, “sovint castiguem o premiem perquè ens resulta la manera més fàcil d’estimular una conducta o d’evitar que es repeteixi, tot i que moltes vegades no funciona”.

I a més de no donar el resultat esperat –potser la primera vegada sí, però a la llarga no–, segons Carme Thió els premis, igual que els càstigs, no són educatius i són addictius, perquè cada ve-

GETTY

gada hauran de ser més grans. Per a la psicòloga el que és important és que ajudem els infants a adonar-se que “ens sentim bé quan fem bé i ens sentim malament quan fem malament”, i si posem premis i càstigs pel mig aquest sentiment es distorsiona.

Sònia Montoro és educadora en una escola bressol. Fa 20 anys que treballa amb infants i està convençuda que sense premis ni càstigs s'afavoreix l'automotivació del nen, és a dir, que l'infant faci les coses només per la seva pròpia satisfacció. Si no, aprenen a estudiar només per tenir bones notes o a treballar només per tenir diners, en definitiva, a respondre segons l'estímul que tinguin al davant i no per pròpia convicció.

La Sònia explica que a les escoles bressol veuen molts pares que premien els fills al moment de treure'ls el bolquer, quan aprenen a controlar els esfínters. Ella considera que “quan se li dona un premi a un nen perquè no se li ha escapat el pipí, l'únic que aprèn és a fer contents els pares, i ho

intenta fer bé només per rebre el premi i no per la pròpia satisfacció d'haver-ho aconseguit”.

ESFORÇ I BONES NOTES

On els premis i els càstigs són habituals és en els estudis. El Daniel és el pare del Pol, un nano de 10 anys a qui les llengües no li van gaire bé. L'últim dia de classe abans de les vacances de Nadal, el Pol sortia de l'escola amb les notes a la mà i un company li va preguntar si havia aprovat. El Pol encara no ho havia mirat, esperava fer-ho amb el seu pare. El company estava molt content perquè sí que havia aprovat i, per tant, li comprarien una tele per a la seva habitació.

El Daniel, que no està a favor ni dels premis ni dels càstigs, li va dir al seu fill que, independentment de les notes, ell ja estava content perquè havia vist com aquest trimestre el Pol s'havia esforçat. Això ja va tranquil·litzar el nano i el va fer sentir-se orgullós d'ell mateix. I quan van mirar les notes i havia aprovat, encara més.

Segons Raquel Sala, que acompanya famílies en l'educació dels fills a través del projecte Educadors Familiars, “la gent posa un premi al final del camí perquè es pensa que és una qües-

tió de motivació”, però quan el nen ja hagi aconseguit tot el que vol (la consola, el reproductor d'MP3, la tauleta...), què passarà? “Hem d'acostumar els nens que la responsabilitat no implica premis sinó satisfacció personal”, afegeix Sala.

CONSEQÜÈNCIES

Segurament el company de classe del Pol, si no hagués aprovat, hauria rebut un càstig. Un càstig que la majoria de vegades “no té res a veure amb la conducta que l'ha motivat i que, per tant, no ajuda a veure el sentit del que ha de fer el nano i el que no”, aclareix Castellví, que també assessora famílies i fa conferències sobre educació.

Per a la psicòloga Carme Thió és important que els nanos experimentin les conseqüències dels seus actes. Per exemple, si un noi mulla tot el bany mentre es dutxa, la conseqüència és que després s'ha de fregar. D'aquesta manera tenen la possibilitat de triar i fer-se responsables dels seus actes.

Les conseqüències, però, han tenir una lògica i han de ser properes en el temps. No té cap sentit dir-li a la criatura “Si ara no vens a sopar, demà no podràs jugar a l'ordinador”. Alba Castellví, en el seu llibre *Educar sense cridar* (Angle Editorial), proposa tres possibilitats davant d'una malifeta del fill: en primer lloc, reparar la situació; si no és possible reparar-la, compensar el mal causat, i en tercer lloc, experimentar les conseqüències d'allò que ha passat, com per exemple: “Si tries venir tard a sopar no tindrem temps de llegir el conte abans d'anar a dormir”.*

La reflexió

La cadira de pensar i altres recursos

Fa un temps, arran de l'aparició per televisió de la Supernanny, es va popularitzar el càstig de la cadira o el racó de pensar, un recurs que, tant per a Carme Thió com per a Raquel Sala, només és útil quan es fa servir per separar les persones en conflicte fins que els baixi l'enrabiada.

La Supernanny, però, també promou altres estratègies com les cartelleres amb un sistema de punts, estrelles, segells... Tot plegat, segons Sònia Montoro, “per intentar manipular la conducta de l'infant”. Aquest és, segons l'educadora, un sistema punitiu de criança que no només no crea consciència en els nens sinó que els ensenya que “són reconeguts quan fan el que volem i són rebutjats quan no ho fan”. De fet, hi ha nanos que quan els pares estem enfadats pregunten si igualment els estimem perquè han interioritzat que, depenent del que fan, ja no els estimem.

L'educadora es lamenta que encara hi ha moltes escoles bressol que ho fomenten i utilitzen càstigs com la cadira de pensar, no sortir al pati, posar-se l'últim de la corda quan surten a passejar o anar a una aula de nens més petits.

Per pensar-hi

Nous temps, noves maneres d'educar

Carme Thió és del parer que la manera d'educar tradicional no funciona per a la societat actual. Els plantejaments i els objectius d'educar han canviat. Abans s'educava els nens per ser obedients, però avui dia la majoria de pares volem que les criatures tinguin criteri propi, que adquireixin responsabilitats, que siguin capaces de dir *no* quan calgui. Premiar i castigar, considera la psicòloga, no ajuda a aconseguir els objectius educatius que ens plantejem actualment. Ens trobem en el procés d'inventar una nova manera d'educar però tenim pocs referents. I crear i innovar és difícil.

Per a l'educadora Sònia Montoro per educar sense premis ni càstigs cal més paciència, més temps i, sobretot, molta empatia.

